Riigikontrolli arvamus Haridus- ja Teadus-ministeeriumi Raamatupidamisbüroo 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

KONTROLLIARUANNE

Nr 2-5/03/106
29.08.2003

Riigikontrolli arvamus Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroo 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

Tallinn
2003

Sisukord

SISSEJUHATUS 3

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD 4

2. ARVAMUS HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUMI RAAMATUPIDAMISBÜROO 2002. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE NING RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANDE KOHTA 6

3. MAJANDUSTEHINGUTE ÕIGUSPÄRASUS, FINANTSJUHTIMINE JA SISEKONTROLLISÜSTEEM 8

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUMI RAAMATUPIDAMISBÜROO JUHATAJA NING HARIDUS- JA TEADUSMINISTRI VASTUSED 10

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris 21.04–12.05.2003 oma tööplaani alusel Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroo 31.12.2002 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet ja riigieelarve täitmise aruannet.

Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ning rahandusministri 05.12.2002. a määrusest nr 143 "2002. a. majandusaasta aruande koostamine esitamine ja kinnitamine". Riigieelarve täitmise kohta aruandmine on sätestatud 09.06.1999 vastu võetud riigieelarve seaduse § 46 lõikes 1.

Auditi viisid läbi finantsauditi osakonna auditijuht Tõnis Saar ja audiitor Kristel Kerson.

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta.[1] Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid vastavalt Riigikontrolli seadusele.[2]

1.2. Auditi eesmärk ja ulatus

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesandeid[3], on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroo 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ning riigieelarve täitmise aruande kohta, tuginedes järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad on tegelikult asutuse omad ja võlad asutuse kohustused;
- kas varad ja kohustused eksisteerivad tegelikult;
- kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- kas tulud on kogutud ja kulud on tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega;
- kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutustele.

Majandustoimingute õiguspärasuse, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

1.3. Vastavus standarditele

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI[4] auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes ja riigieelarve täitmise aruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi. Leiame, et meie audit annab piisava aluse avaldada arvamust asutuse raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta.

1.4. Vastutus aruannete õigsuse ja nende aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Aruannete koostamise ning neis sisalduva info õigsuse eest vastutavad haridus- ja teadusminister Toivo Maimets (kuni 10.04.2003 Mailis Rand) ja raamatupidamisbüroo juhataja Eve Marima.

---

[1] Riigieelarve seadus § 47 lg 2
[2] Riigikontrolli seadus § 7
[3] Riigikontrolli seadus § 6 lg 2
[4] International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

Minister

- valvab ministeeriumi struktuuriüksuste ja ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise järele ning teostab teenistusjärelevalvet ministeeriumi ametnike otsuste seaduslikkuse ja otstarbekuse üle;[5]
- tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise eest ministeeriumi valitsemisalas olevates asutustes;[6]
- vastutab riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning korraldab seda kooskõlas riigivaraseadusega;[7]
- otsustab eelarvevahendite kasutamise üle ning valvab eelarve täpse ja otstarbeka täitmise, samuti Euroopa Liidu eraldatud vahendite ning muu välisabi sihipärase kasutamise järele;[8]
- kinnitab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste eelarved, lähtudes riigieelarvest, ja kontrollib nende täitmist, tehes vajadusel ettekirjutusi eelarvevahendite kasutamiseks;[9]
- kinnitab koos raamatupidamise eest vastutava isikuga oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigsust.[10]

Raamatupidamisbüroo juhataja

- vastutab asutuse tegevust korraldavate õigusaktide täpse ja otstarbeka täitmise eest ning annab aru ministrile;[11]
- korraldab asutuse sisekontrollisüsteemi rakendamist ja siseauditialast tööd;[12]
- kinnitab oma allkirjaga asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsust.[13]

[5] Vabariigi Valitsuse seadus §-d 49 ja 95
[6] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[7] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[8] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[9] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[10] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 3
[11] Vabariigi Valitsuse seadus § 73 lg 2
[12] Vabariigi Valitsuse seadus § 73 lg 2.1
[13] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 1

2. Arvamus Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroo 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ning riigieelarve täitmise aruande kohta

2.1. Märkused

2.1.1. Raamatupidamisbüroo bilansis on kajastamata 3 büroo nimel Eesti Ühispangas avatud arvelduskonto saldot kogusummas 262 909 krooni. Selgituste kohaselt on tegemist pangakontodega, mida büroo kasutab ka oma klientide (19) rahaliste vahendite haldamiseks. Oleme seisukohal, et majandusüksuse printsiibist lähtuvalt peab büroo raamatupidamise aruanne kajastama kõiki büroole kuuluvaid pangakontosid ja seal toimuvaid tehinguid.

Kuna bilansis on kolme konto saldod kajastamata, kokku 10-l büroole kuuluval pangakontol toimunud tehinguid pole kajastatud, kõik tehingud ei ole klientide kaupa eristatavad ja me ei ole auditeerinud klientide aruandeid, siis ei saa me olla kindlad, et raamatupidamisbüroo aruanne kajastab kõiki varasid, kohustusi, tulusid ja kulusid. Nende pangakontode käive aasta jooksul oli ligikaudu 65 mln krooni, mis jagunes järgnevalt: Riigikassa transiitkonto 56 mln krooni ja eelarvevälised pangakontod 9 mln krooni. Iga kliendi puhul eraldi transiitkontot kasutatakse alates 2003. aasta maist.

2.1.2. Raamatupidamisbüroo on keelekümblusprogrammiks Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutusele eraldatud rahaliste vahendite haldaja. Need vahendid on antud ja neid kasutab sihtasutus programmi raames tehtud kulude katmiseks ja põhivarade soetusteks. Praegu kajastuvad sihtasutuse poolt tehtud soetused ja kulud aruandes kui raamatupidamisbüroo varad ja kulud. Näiteks:

- põhivara soetusmaksumusega 621 741 krooni (jääkmaksumus 385 951 krooni);
- väikevahendeid summas 107 437 krooni;
- kulud hinnanguliselt 423 000 krooni.

Raamatupidamisbüroo on seisukohal, et varad ja kulud on büroo omad, sest neid ei ole üle antud. Samuti on bürool kohustus nende üle arvestust pidada. Riigikontroll on seisukohal, et tegu pole siiski raamatupidamisbüroo varade ja kuludega, sest raha saaja ja kasutaja on sihtasutus ning tehtud soetused kuuluvad samuti sihtasutusele. Seega on büroo varad ja kulud seisuga 31.12.2002. näidatud tegelikust suuremana.

2.1.3. Aruande kirjel "Pank" kajastatud Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutusele ning Haridus- ja Teadusministeeriumile edasikandmisele kuuluvad rahalised vahendid summas 42 804 krooni, ei ole kajastud aruandes kohustusena. Vahendid on küll büroo valduses, kuid bürool pole õigust neid enda tarbeks kasutada ja seega tuleb need kajastada kohutusena lõppkasutaja ees.

2.1.4. Bilansikirjel "Ettemaksed hankijatele" on näidatud tegelikust 12 663 krooni võrra suuremana. Need on 2001. aastal tehtud ettemakseid, mille eest kaubad ja teenused on juba kätte saadud ja tulnuks kajastada kuludes.

2.1.5. Aruandeaasta tuludena on kajastamata 2002. aastal osutatud teenuste eest esitatud arved: Eesti Noorsootöö Keskusele summas 41 300 ja MTÜ-le Mustpeade Maja 2 360 krooni.

2.1.6. Raamatupidamisbüroo on maksnud töötasu ja sellega seotud makse 183 717 ning tasunud kontoritarvete eest 51 278 krooni selleks mitte ette nähtud eelarvevahenditest (osa 130, ptk 01, art 66 – stipendiumid, õppetoetused). Selgituste järgi oli tegu büroo töötaja töötasuga ja kuludega, mis on seotud õppelaenuvõlglaste arvestusega. Me ei pea põhjendatuks ja oleme seisukohal, et töötasu ning muud kulud tulnuks taotleda ja maksta selleks määratud eelarvevahenditest.[14]

[14] Riigieelarve seadus § 25 lg 1 ja 2

2.2. Riigikontrolli arvamus

- **Tulenevalt punktides 2.1.1–2.1.5 kirjeldatud asjaolude mõjust ei ole Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroo 2002. aasta raamatupidamise aasta-aruanne, mis näitab seisuga 31.12.2002 büroo bilansimahuks 864 924 ja negatiivseks tulemiks 266 016 krooni, olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 05.12.2002. a määrusega nr 143 "2002. a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".**
- **Arvestades auditi ulatust ja välja arvatud punktis 2.1.6 kirjeldatud asjaolu mõju, on riigieelarve täitmise aruanne, mis näitab Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroo 2002. aasta kassakuludeks 2 876 150 krooni, olulises osas kooskõlas riigieelarve seaduse ja 2002. aasta riigieelarvega.**

2.3. Ettepanekud

Riigikontroll teeb **Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroole** järgnevad ettepanekud:

- Kajastada 2002. aasta raamatupidamise aruandes kõik büroole kuuluvad pangakontod ja neil toimunud tehingud.
- Kasutada iga kliendi rahaliste vahendite haldamiseks eraldi panga- ja Riigikassa kontosid.
- Sulgeda riigiasutustest klientide eelarvevälised pangakontod ja sooritada tehinguid selleks ette nähtud Riigikassa kontsernikontode kaudu.
- Korrigeerida 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande saldosid nii, et aruandes ei kajastuks Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse varad ja kulud.
- Täiustada sisekontrollisüsteeme selliselt, et oleks tagatud eelarvedistsipliinist kinnipidamine.

3. Majandustehingute õiguspärasus, finantsjuhtimine ja sisekontrollisüsteem

3.1. Tähelepanekud

3.1.1. Me ei saa pidada põhjendatuks, et büroo klientide rahalisi vahendeid hallatakse samadel panga- ja Riigikassa kontodel. Eri asutuste rahaliste vahendite haldamine samadel kontodel on tekitanud olukorra, kus selleks, et olla kindel, kas kõik raamatupidamisbüroo pangakontodelt tehtud tehingud on kajastatud raamatupidamisaruannetes ja kas tehingud on kajastatud õige majandusüksuse aruandes, tuleks auditeerida ka büroo klientide aruandeid ja majandustegevust. Vaatamata sellele, et me büroo enda tehinguid pisteliselt kontrollides vigu ei leidnud, suurendab niisugune korraldus mitte ainult tahtmatute vigade tekke tõenäosust, vaid annab võimaluse neid ka tahtlikult tekitada.

3.1.2. Me ei kahtle, et raamatupidamisbüroo on Haridus- ja Teadusministeeriumile tõhus viis nii ministeeriumi kui ka valitsemisala asutuste raamatupidamise korraldamiseks. Praeguse süsteemi probleemiks on meie hinnangul aga see, et asutuste juhtide vastutada olevate eelarveliste ja muude rahaliste vahendite haldamine on antud täielikult büroo käsutusse. Asutuse juhtidel on täna küll võimalus jälgida Riigikassast tehtud tehinguid, kuid võttes arvesse, et osa nende makseid tehakse raamatupidamisbüroo eelarvevälistelt ja Riigikassa transiitkontolt, ei saa nad jälgida kõiki oma rahalisi tehinguid. Sisekontrolli parandamiseks ja juhtide vastutuse realiseerimiseks tuleks lisaks eraldi kontode avamisele lisada kõikidele pangaülekannetele teine, asutuse juhi allkiri. Eelarvevahendeid saab sellisel juhul broneerida ja maksekorraldusi koostataks endiselt raamatupidamisbüroos, aga ülekannete lõplik kinnitus antaks elektrooniliselt asutuse juhi poolt, kes raha seadusliku kasutamise eest tegelikult vastutab.

3.1.3. Me ei pea otstarbekaks raamatupidamisbüroo töökorraldust, kus töö ei jagune mitte asutuste, vaid arvestuslõikude kaupa. Näiteks koostas üks töötaja kõigile klientidele pearaamatu. Kui ühe kliendi raamatupidamisega ei tegeleks mitte 3–4, vaid üks inimene, mõistaks iga raamatupidaja asutuse tegevust paremini ja oleks tagatud ka aruannete parem kvaliteet. Et rahavoogude ja majandustehingute õiguspärasuse eest vastutavad kliendid, kellest enamiku tegevus on väikesemahuline, võimaldaks uus töökorraldus ühel raamatupidajal teenindada 2–3 klienti.

3.1.4. Raamatupidamisbüroo on sõlminud klientidega raamatupidamis- ja siseaudititeenuse osutamise lepingud, milles ei ole sätestanud teenuse hinda. Seetõttu ei olnud meil võimalik hinnata, kas kõikide teenuste eest on arve esitatud ja kas kõik tulud on raamatupidamises kajastatud. Viimases veendumiseks pidanuks me auditeerima ka klientide aruandeid. Meie hinnangul on tegu märkimisväärse sisekontrolli puudusega, mis võimaldab tekitada aruannetes ja raha haldamises tahtlike vigu. Näiteks ei saa me olla kindlad, kas kajastamata on ainult punktis 2.1.5 nimetatud tulud.

3.1.5. Raamatupidamisbüroo koondab paljude klientide saldoteatised ilma kindla järjestuseta ühte kausta. Seetõttu ei ole eri klientide dokumendid kiiresti leitavad, neid ei ole võimalik kohe raamatupidamisega kokku viia ja tulemuseks võivad olla vead raamatupidamisaruannetes.

3.1.6. Riigikontroll on kolmel viimasel aastal auditeerinud ka Haridus- ja Teadusministeeriumi enda, kui ühe büroo kliendi raamatupidamise aastaaruannet. Oma aruannetes oleme järjepidevalt viidanud raamatupidamisarvestuse puudustele ja teinus vastavasisulisi ettepanekuid. Võttes arvesse ka käesolevat auditi aruannet ja võimalike järeldusi veel lõpetamata ministeeriumi ning Tallinna Tööstushariduskeskuse 2002. a aastaaruande auditeerimisel, ei ole raamatupidamisarvestuse tase meie hinnangul viimastel aastatel oluliselt paranenud. Raamatupidamisbüroo teenindab täna 16. Haridus- ja Teadusministeeriumi asutust.

3.1.7. Raamatupidamisbüroo omab nelja korterit asukohaga Tallinn, Raadiku 23. Korterid on büroo töötajate kasutuses ja nende eest riigile renditulu ei laeku. Oleme seisukohal, et bürool ega ministeeriumil ei ole neid kortereid oma põhitegevuseks vaja ja riik ei teeni tulu ka nende kasutusse andmisest. Samuti on arvestamata erisoodustusmaksud, mis tekivad turuhinna ja soodushinna vahelt.

Tulumaksuseaduse[15] järgi käsitletakse erisoodustusena igasugust kaupa, teenust, loonustasu või rahaliselt hinnatavat soodustust või kingitust, mida antakse isikule seoses töö- või teenistussuhtega. Seejuures käsitletakse erisoodustusena ka asja, väärtpaberi, varalise õiguse või teenuse tasuta üleandmist, müüki või vahetust turuhinnast madalama hinnaga.[16] Sel juhul tuleb vara tasuta või soodushinnaga kasutada andmisel lähtuda "Erisoodustuse hinna määramise korrast"[17] ning erisoodustusmaksud arvestada vara rendile andmise turuhinnast või rendile andmise turuhinna ja soodushinna vahelt. Raamatupidamisbüroo seda teinud ei ole.

3.1.8. Raamatupidamisbüroo on tasunud oma töötajate eest bakalaureusekraadi (kahel juhul) ja magistrikraadi (kahel juhul) omandamise kulud. 2002. aastal olid need kulud 58 150 krooni, millele lisandusid erisoodustuse maksud. Oleme seisukohal, et tasemekoolituse kompenseerimine ei ole põhjendatud, ning riigieelarve vahendeid ei ole antud juhul kasutatud säästlikult.

3.2. Ettepanekud

Ettepanekud **Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroole**:

- Rakendada klientide pangaülekannete tegemisel teine, st (asutuse juhi) elektrooniline allkiri.
- Kaaluda töökorralduse muutmist nii, et ühe kliendi raamatupidamise, sh aruannetega tegeleb vaid üks büroo töötaja.
- Fikseerida klientidega sõlmitud raamatupidamis- ja siseaudititeenuse lepingutes teenuse hind.
- Säilitada eri klientide raamatupidamisdokumentatsioon eraldi.
- Lõpetada oma töötajate õppemaksu kompenseerimine ja rakendada teisi motivatsioonisüsteeme.

Ettepanekud **Haridus- ja Teadusministeeriumile**:

- Tagada, et kõigile raamatupidamisbüroo klientidele oleks avatud eraldi panga- ja Riigikassa transiitkontod. Vastasel juhul on büroo tegevus ülekannete teostamisel väljastpoolt kontrollimatu, samuti on väga suur nii tahtlike kui ka tahtmatute vigade risk.
- Tagada, et lähitulevikus saaksid raamatupidamisbüroo kliendid pangaülekannete aktsepteerimise teel oma rahaliste vahendite kasutamist vahetult kontrollida.
- Vaadata üle raamatupidamisbüroo töökorraldus ja juhtimispõhimõtted ning raamatupidamisarvestuse taseme parandamiseks viia sisse vastavad muudatused alates 01.01.2004.
- Kaaluda büroo tegevuseks mittevajaliku põhivara (4 korterit Raadiku 23) võõrandamist.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

[15] Tulumaksuseadus § 48 lg 4
[16] Tulumaksuseadus § 48 lg 4 p 7
[17] Rahandusministri 29.12.1999. a määrus nr 120 p 5

Haridus- ja Teadusministeeriumi raamatupidamisbüroo juhataja ning haridus- ja teadusministri vastused

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUMI
RAAMATUPIDAMISBÜROO

Pr. Kaie Karniol
Riigikontroll

Vastuseks kontrollaruande eelnõule
„Riigikontrolli arvamus Haridus- Ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroo 2002 aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta"

Austatud proua Karniol

Käesolevaga informeerime Teid oma seisukohtadest ja Teie ettepanekute rakendustest.

Märkustest 2002 aasta raamatupidamise aastaaruande ning riigieelarve täitmise aruande kohta
2.1.1.
Raamatupidamisbüroo nimel Eesti Ühispangas avatud arvelduskontodel toimunud majandustehingud on kajastatud vastavalt majandusüksuse printsiibile (Raamatupidamise seadus § 16 lg.1), mis sätestab vara, kohustuste ja majandustehingute lahus arvestamise printsiibi, mitte aga meetodi millega arvestuse lahusus tagatakse.
Raamatupidamisbüroo nimel Eesti Ühispangas avatud arvelduskontodel on klientide rahalised vahendid kajastatud vastavalt kliendi volitusele ja kokkuleppel välisprojekti rahastajaga.
Kõik majandustehingud on kirjendatud rahaliste vahendite lõppkasutajate (klientide) raamatupidamisarvestuses, tehingute kajastamine klientide lõikes on igapäevaselt võrreldav arvelduskonto liikumisega.
Arvelduskontode käibed ja saldod on eristatavad klientide lõikes, ning kajastuvad klientide raamatupidamisarvestuses ja aruandluses. Seega kajastub kolme nimetatud arvelduskonto saldo, mitte arvelduskonto vaid rahaliste vahendite omaniku bilansis.
Auditeerimisel on esitatud materjalid ja selgitused arvelduskontode käivetest ja saldo kajastamisest klientide lõikes.
Kõik majandustehingud on klientide kaupa eristatavad.

2.1.2., 2.1.3., 2.1.4.
Eesti Vabariigi Haridusministeeriumi ja Toronto Koolivalitsuse vastastikuse mõistmise memorandum eesti keele kümblusprogrammi loomise kohta 31.03.00. ja projekti rahastaja tahe ei võimalda Kanada poolet projekti toetuseks eraldatud rahaliste vahendite ülekandmist koostöölepingu (10-10/109, 16.01.01) alusel Mitte –Eestlaste Integratsiooni Sihtasutusele kui projekti rakendusüksusele.
Projekti raames riigi asutuse poolt Kanada poolse toetuse arvelt soetatud varad ja õppevahendid asuvad projekti kaasatud õppeasutustes, kes on nii õppevahendite kui vara lõpptarbjad ja kellele antakse varad üle projekti lõppedes 2004 aasta alguses.

Reg nr 70003684
Endla 4
10142 TALLINN

Tel 644 2201
Faks 644 6740

hmrb@hmrb.ee
http://www.hmrb.ee

RIIGIKONTROLL
14.07.03 12-7.4-F4/03/1066-2

Vastavalt raamatupidamise sise-eeskirjale kajstatakse kuludes kaubad ja teenused, mille kättesaamise kohta on antud kirjalik kinnitus. Ettemaksete kohta summas 12 663, projekti lõpptarbija kirjalik kinnitus, vaatamata korduvale järelepärimisele bilansipäeva seisuga puudus.

2.1.5.
Raamatupidamisbüroo nõustub märkusega tulude periodiseerimisest.

2.1.6.
Raamatupidamisbüroo esitas taotluse ministeeriumile täiendavaks finantseerimiseks seoses töö mahu olulise kasvuga riigile üleantud õppelaenu võlglasete arvestuse pidamisel. Kuni detsembrini 2001 oli riigile üleantud õppelaenu võlglaste arv kokku 734.
2002 aastal lisandus võlglasi 1882, seega koostati 2002 aastal üle kahe korra rohkem maksegraafikud võlgnevuse likvideerimiseks, algatati hagisid ja täitevmenetlusi kui kogu varasema perioodi jooksul kokku. Ka võla tasunud isikute arv rohkem kui kahekordistus, tekkis vajadus dokumentide arhiveerimiseks.
Taotlus ministeeriumile esitati töötasu, töötasu maksude ja kontoritarvetele tehtavate kulutuste katteks, taotluses on näidatud kulude otstarve ja eraldatud vahendid kasutatud kooskõlas esitatud taotlusega.

Ettepanekute rakendamine

Raamatupidamisbüroo nimel Eesti Ühispangas avatud klientide rahaliste vahendite haldamiseks kasutatud arvelduskontodest on suletud kõik kontod v.a. Rahandusministri 19.02.2003.a. käskkirjas nr.68 „ Haridus- ja Teadusministeeriumile arvelduskonto kasutamise loa andmine" nimetatud arvelduskontod.
Load on arvelduskonto kasutamiseks on taotletud tulenevalt välisprojektide poolt esitatud nõudmistest, tähtajaliselt 2003 aasta lõpuni, igal lõppkasutajal eraldi arvelduskonto.
Kui välisprojektide nõudmised aastaks 2004 on jätkuvalt samad lähtume taotluse esitamisel arvelduskonto avamiseks lõppkasutajast.
Kõik tehingud on kajastatud raamatupidamisarvestuses, mille kohta esitatakse aruanne nii asutuse juhile kui projekti rahastajale.
Käesoleva aasta mais on kõigile raamatupidamisbüroo klientide isikustatud makseteks avatud eraldi transiitkontod Riigikassa kontsernikonto koosesisus.
Raamatupidamisbüroo ei pea võimalikuks korrigeerida 2003 raamatupidamise aastaaruande saldosid, kuna ettepanekus toodud varad ja kulud ei kuulu Mitte- eestlaste Integratsiooni sihtasutusele.

Tähelepanekud majandustehingute õiguspärasusest, finantsjuhtimisest ja sisekontrolli süsteemist

3.1.1.
Klientide välisprojektide rahaliste vahendite haldamine samadel kontodel on toimunud eriprojektide tarvis erinevatel aegadel rangelt jälgides välisprojekti rahastaja poolseid nõudmisi. Õppeasutuste kaasamisel erinevatesse välisprojektidesse iga projekti ja asutuse puhul uute valuutakontode avamist ei ole me pidanud majanduslikult otstarbekaks mõnel juhul pole see ka olnud võimalik.

Kui Riigikassa kontodena on mõeldud Riigikassa kontsernikonto kossesisus olevate asutuste nimel avatud kulu ja transiitkontosid, siis nendel pangakontodel ei toimu rahaliste vahendite haldamist vaid nimetatud pangakontodele kantakse rahalised vahendid üheks tööpäevaks, Riigikassa poolt aktsepteeritud maksete teostamiseks. Maksete aktsepteerimiseks küsib Riigikassa valikuliselt asutuse juhi poolt kinnitatud kuludokumente.

Kõik raamatupidamisbüroo pangakontodelt tehtud majandustehingud kajastuvad õige majandusüksuse raamatupidamisarvestuses, milles oli Riigikontrolli töötajatel võimalus veenduda.

3.1.2.
Vastavalt raamatupidamisbüroo ja teenindatava asutuse vahel sõlmitud lepingule toimub raamatupidamisbüroos raamatupidamisarvestus asutuse juhi poolt kinnitatud kuludokumentide alusel, ning müügiarvete väljastamine asutuse poolt kehtestatud korras, mitte rahaliste vahendite haldamine.
Välisprojektide finantseerimistingimustest tulenevalt Rahandusministri loaga avatud arvelduskontodel toimunud kõigi tehingute kohta esitatakse nii asutuse juhile kui projekti rahastajale pangakonto väljavõtted.
Rahaliste vahendite ülekandmine Riigikassa kontsernikonto koosseisus olevale transiitkontole toimub töötasude isikustatud väljamakseteks pärast asutuse juhi poolt palgalehe kinnitamist.
Ülekanne Riigikassa kontsernikonto koosseisus olevale transiitkontole toimub sama kontserni koosseisus lõppkasutaja nimel avatud arvelduskonto (kulukonto) kaudu, mille liikumine on asutuse juhile või tema poolt volitatud isikule nähtav e-Riigikassa vahendusel ja kinnitatud palgalehega võrreldav.
Raamatupidamisbüroo poolt teenindatavate asutuste palgapäevad ei ühti, seega oli majanduslikult sääslikum kasutatada mitme asutuse töötasude isikustatud maksete ülekandmiseks samu Riigikassa kontsernikonto koosseisus olevaid transiitkontosid.
Vastavalt Eesti Ühispanga hinnakirjale on ühe arvelduskonto hooldustasu kuus 50 krooni.
Lähtuvalt Riigikontrolli ettepanekust oleme 2003 mais avanud igale kliendile töötasude isikustatud maksete ülekandmiseks eraldi transiitkonto, mida reeglina kasutatakse ühel päeval kuus.
Raamatupidamisbüroo poolne valmisolek ja tehniline võimalus on olemas asutuse juhi poolse aktsepteeringu andmiseks maksete sooritamisel, kuid tekib vajadus raamatupidamisteenuste lepingu muutmiseks. Kehtivatest teenindusiepingutest tulenevalt võtab raamatupidamisbüroo endale vastutuse õigeaegselt esitatud algdokumentide põhjal tagada töötasude, töötasumaksude ja ostuarvete maksetähtagadest kinnipidamine.

3.1.3.
Töökorraldus, kus ühe asutusega tegeles 3-4 töötajat kehtis 2002 aastal veel ainult üksikute asutuste osas ja oli sel perioodil kõige ökonoomsem lähtudes töötajate kvalifikatsioonist ja töökoormuse õiglasest jaotuses.
Käesoleval aastal on töökorraldus põhjalikult muutunud seoses tarkvara vahetusega, õppeasutuste ümberkorraldamisest tingitult alates septembrist toimub taas tööülesannete ümberjagamine.
Tulemuseks on, et ühe asutusega tegeleb maksimaalselt kaks töötajat, seda ka ainult suuremate asutuste osas nagu Haridus- ja Teadusministeerium ja Tallinna Tööstushariduskeskus.
Enamus raamatupidajatest teenindas nii 2002 aastal kui ka käesoleval aastal 2-3 klienti.

3.1.4.
Raamatupidamisbüroo lõpetab käesoleval aastal siseauditi teenuse osutamise. Mitmete klientidega on lepingud lõpetatud seoses Koolivõrgu Büroos siseauditi osakonna moodustamisega. Klientidega, kes jätkavad meiega koostööd aasta lõpuni on hinnakokkulepped esialgsed ja vormistatakse vastavalt tegelikult teostatud tööde mahule. Tasuline raamatupidamisteenuse klient on sõltuvalt tööde mahust andnud nõusoleku tasuda kaks tuhat krooni kuus millele lisandub käibemaks.

3.1.5.
Raamatupidamisbüroo koondas klientide saldoteatised saabumise järekorras, kuid ei näe takistust ka saldoteatiste koondamisel asutuste kaupa.

3.1.6.
Tagamaks raamatupidamisarvestuse taseme olulist paranemist on meie hinnangul vajalik nii panustamine töötajate koolitusse, mis leiab Riigikontrolli hinnangul taunimist kui ka panustamine infotehnoloogilistesse vahenditesse.
Võimalus kasutatava majandustarkvara kaasajastamiseks avanes vaatamata korduvatele taotlustele 2002 eelarve aastal ja seega on ka 2003 aastast meie hinnangul kvaliteet oluliselt paranenud. Riigikontrolli poolt tehtud ettepanekuid oleme oma senises tegevuses arvestanud ja arvestame edaspidi.
Riigikontrolli tähelepanek ei ole meie hinnangul piisavalt argumenteeritud.

3.1.7.
Raadiku 23 elumajas asuvate Haridus – ja Teadusministeeriumi erinevatele hallatavatele asutustele kuuluvate korterite osas valmistab ministeeriumi Riigivara Haldusbüroo ette terviklahendust korterite võõrandamiseks.
Hoonet haldab ministeeriumi Riigivara Haldusbüroo.
Korterid olid varem kasutuses hotellina kuhu majutati koolitusele suunatud õpetajaid. Korterites on kasutajate poolt tehtud remonttöid, millised kuuluvad arvele võtmisele rendi ettemaksuna. Hinnanguliselt on rendi hinna ja turuhinna vahe korteri kohta 2000 kr. kuus ja igas korteris tehtud remondi maksumus katab orienteeruvalt kahe aasta ulatuses turuhinna ja rendihinna vahe. Kuna ühes Raamatupidamisbüroo korteris vahetus käesoleval aastal rentnik ja remont lõpetatakse juulis, siis tellime remonttööde hidamise augustis.
Raamatupidamisbüroo nõustub erisoodustuse maksustamata jätmisega. Oleme küsimuse varem tõstatanud nii Haridus- ja Teadusministeeriumis kui ka ministeeriumi Riigivara Haldusüroos ja konsulteerinud Maksuametiga. Maksustamine vastavalt Tulumaksuseaduse § 48 lg.4. ei ole ainult Raamatupidamisbüroo nelja korteri küsimus.

3.1.8.
Raamatupidamisbüroo peab otstarbekas oma töötajatele õppemaksu kompenseerimist ja ei leia, et tegemist on motivatsioonisüsteemiga vaid töötajate kvalifikatsiooni ja kompetentsuse tagamisega.

Täname Riigikontrolli meeldiva koostöö eest, kuigi me ei saa nõustuda kõigi märkustega.

Lugupidamisega
Eve Marima

Juhataja

Haridus- ja Teadusministeerium

Riigikontroll
Narva mnt 11 a
15013 TALLINN

Teie: 04.07.2003 nr 2-7.1-FA/03/1065
Meie: 05.08.2003 nr 7.2-1/03/3827

Kontrolliaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus
Haridus- ja Teadusministeeriumi Raamatupidamisbüroo
2002.aasta raamatupidamise aastaaruande ja
riigieelarve täitmise aruande kohta"

Haridus- ja Teadusministeerium suures osas aktsepteerib kontrolliaruande eelnõus Haridus- ja Teadusministeeriumile tehtud ettepanekuid. Väljatöötamisel on ministeeriumi ja tema valitsemisala finantsjuhtimise ja kontrolli juhend, mille koostamisel võtame arvesse Riigikontrolli tähelepanekuid ja ettepanekuid raamatupidamisbüroo töö korraldamisel.

Ettepanek raamatupidamisbüroo eelarve vähendamiseks büroo töötajatele kompenseeritud õppemaksu võrra, vajab ministeeriumis täiendavat arutelu. Üldjuhul on ministeeriumis võetud seisukoht, et ametniku/töötaja tasemekoolitust ei kompenseerita.

Raadiku 23 elumajas asuvate Haridus- ja Teadusministeeriumi erinevatele hallatavatele asutustele kuuluvate korterite osas valmistab ministeeriumi Riigivara Haldusbüroo ette terviklahendust elumaja 30 korteri võõrandamiseks.

Oleme nõus, et vahendid õppelaenu võlglaste arvestamiseks tuleb edaspidi ette näha raamatupidamisbüroo tegevuskulude eelarves.

Teie poolt tehtud tähelepanekuid, märkusi ja ettepanekuid arvestame edaspidise töö korraldamisel.

Täname Riigikontrolli meeldiva ja asjaliku koostöö eest.

Lugupidamisega

Toivo Maimets
Minister

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
06.08.03 2-7.4-FA/03/1065-2